

Nádas István Családja

Ez az édesapám, az édesanyám, én vagyok a nagyobbik fiú, és az Anti öcsém a kisebbik, aki iker volt, és az ikertestvére akkor már nem élt -- féléves korában halt meg. 1922-ben vagy 1923-ban készülhetett ez a kép Kiskunhalason. Édesanyámnak egész furcsa arca van itten, mert más volt a frizurája később. Ő dolgozott, és mindig volt háztartási alkalmazott. Aztán később óvodába jártunk. Előtte nem emlékszem. De nagyok voltak már a lánytestvéreim, úgyhogy valószínűleg őket is bevonták ebbe.

Kiskunhalason ismerkedett meg édesanyám az édesapámmal. Édesapám az 52. gyalogezredhez került, és annak Kiskunhalas volt a törzshelye. És ő szivarozott, dohányzott, és bejárt az üzletbe, s ott ismerkedtek meg. Az édesanyám csodálatosan szép nő volt, a kiskunhalasiak mondják, hogy Halas szépe volt. Hát mondani se kell, hogy megtetszett az édesapámnak. Nem tudom a házasságuk időpontját, de azt tudom, hogy még a háború befejezése előtt, azt hiszem vagy 1917-ben, vagy 1918 elején házasodtak össze. Nem meséltek az esküvőről, de biztos zsidó esküvő volt, de hogy hogyan bonyolódott le, nem tudom. Biztos, hogy nem volt valami nagyon nyilvános esküvő, előre meghirdetett.

Az édesapám 1918-ban leszerelt, hazajött, nyugdíjaztatta magát a Pénzügyminisztériumban, ahol 1907 óta dolgozott mint számellenőr, és elhatározták az édesanyámmal, hogy a trafikot bővítik; ez azért is volt, mert aztán az édesanyámtól megvonták a trafikengedélyt. Valószínűleg az 1920-as évek elején lehetett mindjárt, ahogy erősen jobboldali rendszer lett [lásd: antiszemita közhangulat az 1920-as évek elején], és akkor a zsidóktól megvonták a trafikot. Amire én vissza tudok emlékezni -- és emlékem 5-6 éves koromra van --, akkor már csak könyv- és papírkereskedés volt ebben a helyiségben. Az üzlet továbbra is az édesanyám nevére ment, sőt az első férje nevére, özvegy Pressburger Ferencné cégtulajdonos. Kiskunhalason a városházánál, egy frekventáltabb helyen egy nagyon szép üzlethelyiség volt. És volt hozzá egy alkóvszerű bemélyedés, ahol a könyvtár volt, csináltattak hozzá egy galériát, az volt fönt a raktár. A könyveket maguk megvették. És be lehetett iratkozni a kölcsönkönyvtárba, és valamit kellett fizetni a kölcsönzésért -- 30-40 fillért, 50-et, 20-at, már nem emlékszem. Nagyon jelentős, nem túloznék, ha azt mondanám, hogy

100-as nagyságrendű rendszeres olvasója volt a könyvtárnak. Minden rétegből kerültek ki olvasók. Az édesanyám úgy szervezte meg, hogy a legszerényebb igényűeket is kielégítette, és a ponyvaregényektől kezdve a legkomolyabb szépirodalmi művekig mindenféle volt. Amik a slágerek voltak: Jókai meg Mikszáth, teljes sorozatok. Külföldi klasszikusok is voltak, de mind magyar nyelven volt. A végén már 1000 könyv volt. (Vannak könyvek, amiket megmentettem.) A nyitvatartás hétfőtől szombatig egész nap volt és vasárnap délelőtt. A Laci nevű unokabátyám jó néhány évig dolgozott ott, aztán volt egy nézeteltérés közöttük, kilépett, és attól kezdve az édesanyám külsőst vett föl. Úgyhogy egyszerre három alkalmazott is dolgozott az édesanyám mellett: volt segéd, kifutó és eladó kislány.